

OPONENTSKÝ POSUDEK

Disertační práce: **Symbolika v díle Ibn Síny: interpretace iniciačních příběhů**
Autor práce: Mgr. Magdaléna Vitásková
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Teorie a dějiny literatur zemí Asie a Afriky
Pracoviště: Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK

V rozsáhlém a mimořádně vlivném díle Ibn Síny (Avicenny) se ve stínu spisů lékařských a filozofických, jimiž se proslavil především, „krčí“ ještě třetí segment, pokládáný někdy za díla mystická (což, dle autorky posuzované disertační práce, je tradiční, dnes však již překonaný přístup), jindy za iniciační příběhy. Tedy již samotný charakter rozebíraných textů přináší první a hned zcela klíčovou výzvu. Autorka proto již v abstraktu nastiňuje, jak hodlá ona sama uvedené texty vnímat a kontextualizovat: „Předkládaná práce představuje zmíněná díla jako hluboce symbolické příběhy, dotýkající se archetypálních obsahů lidské imaginace a vyprávějící o cestě intelektu vzhůru směrem k Bohu.“ Svě před-porozumění více rozvádí v exkurzu o hermeneutice (str. 4-7).

Záměrem posuzované disertační práce bylo interpretovat Avicennovy spisy *Živý, syn Bdícího, Pták a Salamán a Absál*, jakož i rozebrat symboliku s nimi spojenou. K tomu autorka předesílá: „Vycházím z předpokladu, že díla svou tematikou, použitými narativními postupy a obsaženou symbolikou spadají do iniciačního žánru, přičemž hlavním cílem této práce je danou hypotézu potvrdit prostřednictvím hermeneutické interpretace.“ Dlužno podotknout, že autorka uvedené příběhy přeložila a tyto překlady spolu s náležitým úvodem a komentáři vyšly loni knižně, a to v edici Orient nakladatelství Academia, pod názvem *Láska jako cesta k Bohu. Výběr z díla: Živý, syn Bdícího; Pták; Salamán a Absál; Pojednání o lásce* (2016).

Mgr. Vitásková se dané problematice věnuje dlouhodobě, její disertační práce organicky navázala na práci diplomovou, přičemž rovněž publikovala několik dílčích studií v odborných periodikách. Argumentace, kterou dokazuje, že uvedené Avicennovy texty nejsou na jedné straně „pouhým“ alegorickým podáním jeho filozofie, ale – na straně druhé – ani mystickým vyjádřením jeho tajné esoterické nauky (viz str. 158), je konzistentní, přesvědčivá a především podepřená studiem rozsáhlé kolekce pramenů a literatury. Ostatně, spory o Avicennův duchovní odkaz nejsou ve světové orientalistice ničím novým, jakož i polemiky kolem jeho skutečného (skryvaného?) přesvědčení,

existovalo-li vůbec něco takového. Zdá se proto rozumné, že autorka věnovala náležitou pozornost i těmto nesnadným otázkám (viz str. 29-33), bez toho by v práci zůstal prostor pro mnohá nedorozumění.

Klíčovým konceptem pro porozumění rozebíraným příběhům je, dle autorčina podání, iniciace. Historickému a intelektuálnímu kontextu Avicennova díla, obsahujícímu jeho životopis, nástin učení i spory o charakter jeho díla, je proto vhodně předřazen exkurz o hermeneutice a exkurz o iniciaci (v intencích díla Mircey Eliadeho a Daniely Hodrové).

Těžiště textu představují překlady a následné rozbory („první čtení“) Ibn Sínova, slovy autorky, „iniciačního cyklu“. Zde třeba dodat, že když na ony tři příběhy pohlížíme jednotlivě, jak autorka připomíná (viz str. 156), z hlediska iniciačního jim leccos chybí, ovšem – opět slovy autorky – „tyto nedostatky lze jednoduše vysvětlit tím, pokud se na příběhy podíváme jako na cyklus, pevně svázaný vnitřní koherencí.“ Dílčí interpretace pak ve druhé fázi autorka zasazuje do širších kontur symboliky v islámském prostředí (tj. „druhé čtení“ od str. 97), kde rozebírá řadu klíčových tematických okruhů (mj. symbolika světla, vodní symbolika atd.).

Na příběhy (sg. *qissa*) iniciačního cyklu navazuje rozbor *Pojednání o lásce* (překlad samotný je zařazen na konec práce jakožto příloha), které navzdory odlišnému žánru (jde o ukázkou traktátu, *risála*) na předchozí výklad organicky navazuje (neboť právě láska spojuje všechny rozebírané texty). V Avicennově pojetí jde především o touhu po dokonalosti, a jako taková je vlastní veškerému stvoření. Závěrečné pasáže disertační práce se pak věnují recepci Ibn Sínova iniciačního cyklu, jmenovitě v díle Ibn Tufajla a Šihábuddína Suhrawardího.

Závěrem mi nezbývá než konstatovat, že posuzovaná disertační práce prokazuje autorčinu erudici jak na poli arabistickém, tak v oboru islamologie. **Předloženou disertační práci předběžně klasifikuji jako „prospěla“.** Autorce zároveň blahopřeji ke zdařilému a myšlenkově podnětnému dílu.

Vypracoval: PhDr. Bronislav Ostránský, Ph.D.

Orientální ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
Pod Vodárenskou věží 4
182 08 Praha 8 – Libeň
Telefon: 266052210
E-mail: ostransky@orient.cas.cz

V Praze, dne 26. ledna 2017